

Bruselj, 16.12.2015
COM(2015) 652 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**o izvajanju, rezultatih in splošni oceni programa „Evropa za državljane“
za obdobje 2007–2013**

{SWD(2015) 286 final}

{SWD(2015) 287 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o izvajanju, rezultatih in splošni oceni programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2007–2013

V skladu s Sklepom št. 1904/2006/ES¹ in na podlagi ugotovitev zunanje naknadne ocene² zagotavlja to poročilo pregled izvajanja, rezultatov in splošne ocene programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2007–2013.

1. OZADJE

1.1. Uvod

Predstavniki Evropske unije so že večkrat potrdili, da se mora EU približati državljanom držav članic ter jim omogočiti polno sodelovanje pri gradnji še tesneje povezane Unije, pri čemer so poudarjali osnovne vrednote, ki so skupne evropskim državljanom.

Za doseg te ciljev je bil decembra 2006 oblikovan program „Evropa za državljane“ za obdobje sedmih let (od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2013). Program je bil prvi korak na poti k skladnejši strategiji in politiki na področju državljanstva udeležbe. Zasnovan je bil z namenom, da bi podprl širok nabor dejavnosti in organizacij, ki spodbujajo aktivno državljanstvo s sodelovanjem posameznikov, lokalnih organov in organizacij civilne družbe pri evropskem povezovanju.

Program „Evropa za državljane“ (v nadaljnjem besedilu: program EZD, program) temelji na izkušnjah, pridobljenih med izvajanjem predhodnih programov, zlasti „akcijskega programa Skupnosti za spodbujanje dejavnega evropskega državljanstva“ (2004–2006)³, ki je potrdil potrebo po razvoju dialoga z organizacijami civilne družbe in občinami ter spodbujanju državljanstva udeležbe.

1.2. Cilji programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2007–2013

Cilji programa so bili naslednji:

- dajati državljanom priložnost za sodelovanje in udeležbo pri gradnji vse tesneje povezane Evrope, ki je demokratična in usmerjena v svet, njena kulturna raznolikost pa jo združuje in bogati, s čimer se razvija državljanstvo Evropske unije;
- razvijati zavest o evropski identiteti, ki temelji na skupnih vrednotah, zgodovini in kulturi;
- spodbujati zavest, da Evropa pripada svojim državljanom;
- povečati strpnost in medsebojno razumevanje med evropskimi državljani, ki s spoštovanjem in spodbujanjem kulturne ter jezikovne raznolikosti prispevajo k medkulturnemu dialogu.

¹ Sklep št. 1904/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o uvedbi programa „Evropa za državljane“ za spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva za obdobje 2007–2013 (UL L 378, 27.12.2006, str. 32–40).

² Ex-post evaluation of the Europe for Citizens Programme, Coffey International in Deloitte, 2015.

³ Sklep Sveta 2004/100/ES z dne 26. januarja 2004 o vzpostavitvi akcijskega programa Skupnosti za spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva (državljanstva udeležba).

Posebni cilji programa so bili naslednji:

- povezati ljudi iz lokalnih skupnosti po Evropi, da si bodo medsebojno posredovali in izmenjevali izkušnje, mnenja in vrednote, se učili iz zgodovine in gradili za prihodnost;
- s sodelovanjem med organizacijami civilne družbe na evropski ravni spodbuditi delovanje, razpravljanje in razmislek v zvezi z evropskim državljanstvom in demokracijo, skupnimi vrednotami, skupno zgodovino in kulturo;
- s predstavljanjem evropskih vrednot in dosežkov Evropo približati njenim državljanom in ob tem ohranjati spomin na njeno preteklost;
- spodbujati sodelovanje med državljani in organizacijami civilne družbe iz vseh sodelujočih držav, in sicer s prispevkom k medkulturnemu dialogu in izpostavljanjem pomena tako evropske raznolikosti kot enotnosti, pri čemer se posebna pozornost posveti dejavnostim, namenjenim spletnju tesnejših vezi med državljani iz držav članic Evropske unije, kakor je bila ustanovljena 30. aprila 2004, in državljani iz tistih držav članic, ki so pristopile po tem datumu.

Glede na to, da so bili splošni in posebni cilji kot tudi akcije programa določeni v sklepu o uvedbi programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2007–2013, Komisija in Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA) nista imeli veliko manevrskega prostora pri izvajanju programa.

2. KLJUČNE DEJAVNOSTI IN IZVAJANJE PROGRAMA

Program EZD je zagotavljal finančno podporo širokemu naboru dejavnosti, ki so bile združene v štiri akcije.

2.1. Štiri akcije programa

Akcija 1: Aktivni državljani za Evropo

Akcija „Aktivni državljani za Evropo“ je sredstva namenjala prirejanju srečanj med prebivalci mest, organizaciji mrež partnerskih mest kot tudi organizaciji projektov državljanov z nadsionalno in medsektorsko razsežnostjo. Vse te dejavnosti so bile namenjene krepitvi medsebojnega poznavanja in razumevanja med državljani iz različnih občin in kultur. Akcija je vključevala tudi podporne ukrepe z namenom izboljšanja kakovosti projektov partnerstva med mesti in projektov državljanov.

Akcija 2: Aktivna civilna družba v Evropi

Ta akcija je zagotavljala strukturno podporo evropskim raziskovalnim organizacijam javne politike, organizacijam civilne družbe kot tudi projektom, za katere so dale pobudo organizacije civilne družbe. Cilj akcije je bila krepitev sposobnosti organizacij za delovanje na evropski ravni ter tako prispevanje k doseganju splošnih ciljev programa EZD.

Akcija 3: Skupaj za Evropo

Odmevne prireditve

Akcija „Skupaj za Evropo“ je podprla prireditve, ki jih je organizirala Evropska komisija, včasih v sodelovanju z državami članicami ali drugimi ustreznimi partnerji, da bi evropske državljane ozavestila o zgodovini Evrope ter dosežkih in vrednotah EU.

Študije, obveščanje in komunikacija

Komisija je za boljše razumevanje aktivnega državljanstva na evropski ravni izvedla naslednje študije:

- študija o prostovoljstvu v Evropski uniji (Volunteering in the European Union, 2010);
- študija o čim boljši izrabi mobilnosti pri gradnji evropske identitete in spodbujanju državljske udeležbe (Study on Maximising the Potential of Mobility in Building European Identity and Promoting Civic Participation, 2011);
- študija o aktivnem državljanstvu v Evropski uniji (Participatory Citizenship in the European Union, 2012);
- študija o merjenju učinka programa „Evropa za državljane“ (Measuring the Impact of the Europe for Citizens programme, 2013).

Informacije o dejavnostih programa in drugih pobudah na področju državljanstva so bile na voljo na spletni strani in prek drugih komunikacijskih orodij (brošure, letaki, DVD-ji).

Kontaktne točke programa „Evropa za državljane“

Kontaktne točke so bile vzpostavljene postopoma od leta 2008, namenjene pa so bile razširjanju praktičnih informacij o izvajanju programa, njegovih dejavnostih in možnostih financiranja ter nudenju podpore prosilcem in upravičencem programa.

V letu 2013 je v sodelujočih državah delovalo skupaj 28 kontaktnih točk programa „Evropa za državljane“, od katerih jih je 22 prejelo dotacije za poslovanje Evropske komisije.

Akcija 4: Aktivno evropsko spominjanje

Ta ukrep je zagotavljal sredstva projektom, ki so bili namenjeni ohranjanju spomina na žrtve množičnih pobojev in deportacij kot tudi ohranjanju spomeniških krajev, spomenikov in arhivov.

2.2. Proračun

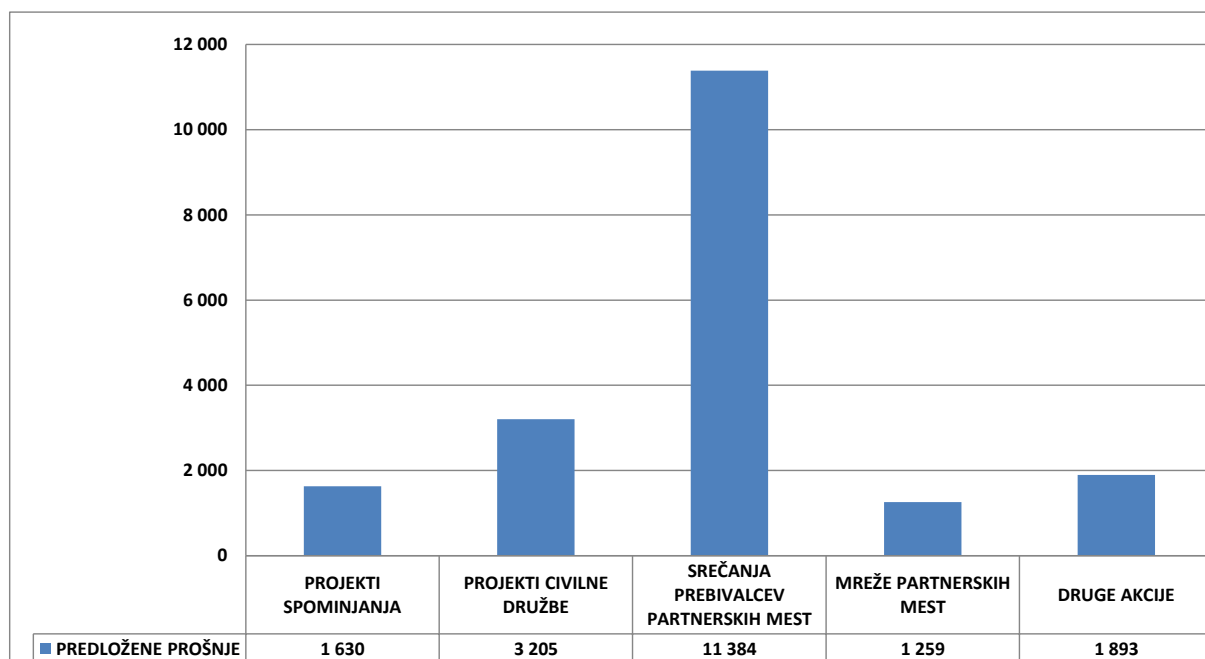
Finančna sredstva za izvajanje programa EZD v obdobju od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2013 so znašala 215 milijonov EUR. Ta proračun je bil v veliki meri deležen kritike, saj naj bi bil preveč skromen, medtem ko so bili cilji programa velikopotezni, pričakovanja glede rezultatov pa visoka.

Kar zadeva razdelitev skupnega proračuna med različne dejavnosti programa so bila sredstva v višini 78,280 milijona EUR dodeljena mestom in občinam prek obeh vrst projektov partnerstva, sredstva v višini 14,203 milijona EUR so bila porabljena za projekte spominjanja, 35,077 milijona EUR je bilo namenjenega za projekte civilne družbe in projekte državljanov, 49,935 milijona EUR pa je bilo v obliki strukturne podpore dodeljenega raziskovalnim organizacijam javne politike in evropskim organizacijam civilne družbe.

2.3. Prejete prošnje

V obdobju med letoma 2007 in 2013 je bilo predloženih skoraj 20 000 prošenj za dotacije. Štiri osrednje akcije programa so bile srečanja prebivalcev partnerskih mest, mreže partnerskih mest, projekti spominjanja in projekti civilne družbe.

Skupno število predloženih prošenj (2007–2013)

Vir: Poročilo o dejavnostih v obdobju 2007 do 2013, ki ga je pripravila agencija EACEA

Program je beležil stalno rast števila prošenj, ki se je med letoma 2007 in 2013 povečalo za več kot 45 %. Levji delež prošenj se je nanašal na partnerstva med mesti (skoraj dve tretjini prošenj). Komisija in agencija EACEA sta sprejeli ukrepe, da bi se lahko učinkovito odzvali na povečanje števila prošenj, zlasti elektronsko vodenje postopka prijave in poročanja, poenostavitev notranjih postopkov in skrajšanje rokov za sklenitev pogodb ter plačilnih rokov.

Zaradi vedno večjega števila prošenj je bila konkurenca med prosilci vedno ostrejša, stopnja uspešnosti pa se je znižala. V zadnjem letu izvajanja programa (leto 2013) je bila recimo možnost, da bodo prošnje za projekte civilne družbe odobrene, le 4,5-odstotna, medtem ko je bilo leta 2007 mogoče financirati 48 % projektov, za katere so bile vložene prošnje. Najmanj prošenj je bilo zavrnjenih na področju projektov partnerstva med mesti, saj so bila sredstva odobrena več kot 20 % prosilcev.

Hkrati sta se v drugi polovici izvajanja programa povečevala proračun projektov kot tudi število udeležencev in vključenih partnerjev ter držav, kar odraža vedno večje ambicije prosilcev.

2.4. Geografski izvor projektov

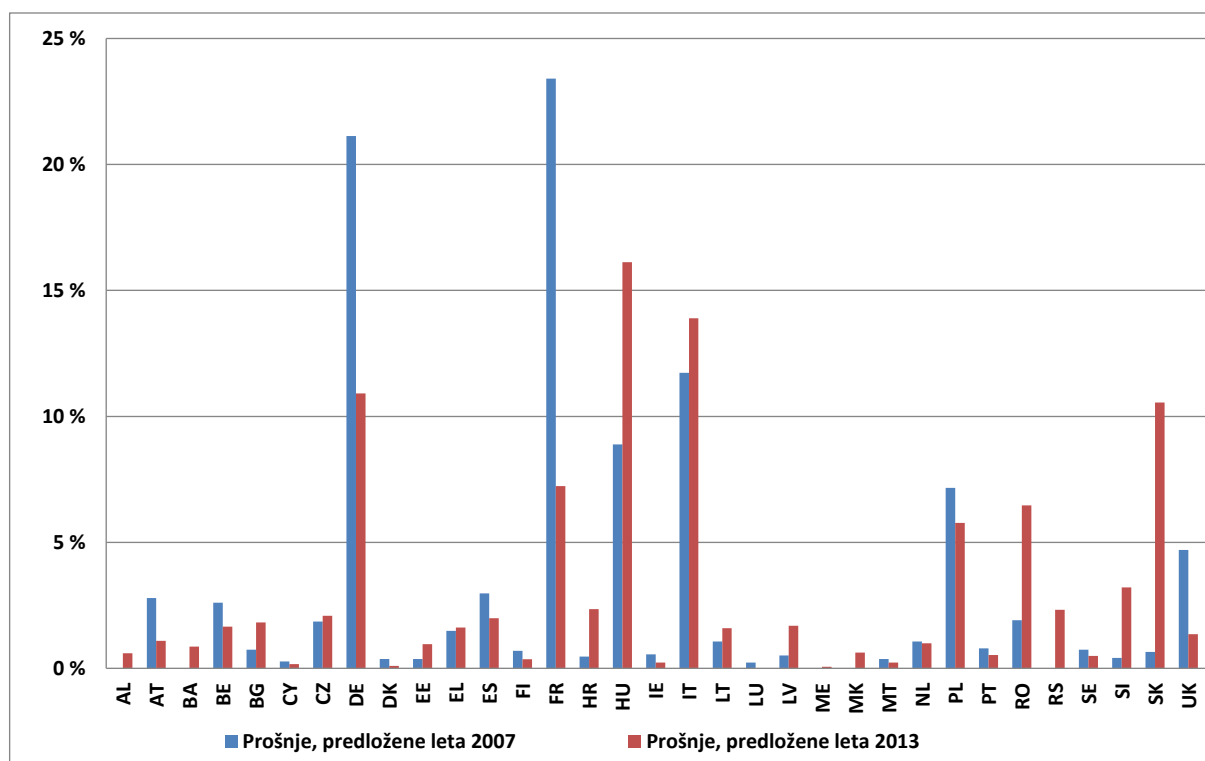
Nemčija je bila tista država članica, ki je predstavila največ projektov (2 791), sledijo ji Francija (2 537), Madžarska (2 434), Italija (2 265) in Poljska (1 219).

Projekti teh petih držav so leta 2007 predstavljali več kot 70 % predloženih projektov. Leta 2013 je ta delež znašal 54 %. Čeprav se je delež projektov, ki so jih predložile Francija, Nemčija in v manjšem obsegu Poljska, opazno zmanjšal, sta občutno večji delež projektov predložili Italija in predvsem Madžarska, ki je zadnje leto izvajanja programa vložila največ prošenj.

Med prvim in zadnjim letom izvajanja programa je sorazmerni delež prošenj, ki so jih predložile vzhodnoevropske in balkanske države, skokovito narasel, sorazmerni delež prošenj iz srednje- in severnoevropskih držav pa se je zmanjšal. Poleg Madžarske so občutno več prošenj predložile tudi Slovaška, Romunija in Slovenija. Isto velja za tri baltske države, ki so

v istem časovnem obdobju število prošenj potrojile, medtem ko so Luksemburg, Danska in Portugalska v programu EZD sodelovali le v omejenem obsegu. Razlog za omejeno sodelovanje je delno tudi to, da v navedenih državah ni bilo kontaktnih točk, namenjenih programu.

Odstotek projektov, predloženih leta 2013, v primerjavi z letom 2007 (po državah)

Vir: Poročilo o dejavnostih v obdobju 2007 do 2013, ki ga je pripravila agencija EACEA

2.5. Udeleženci in partnerji

Z leti se je število udeležencev predloženih projektov povečevalo. Na splošno se je skupno število neposrednih udeležencev projektov zvišalo s 700 000 v letu 2007 na 1 175 000 v letu 2013. Razlog za to je bilo stalno povečevanje števila udeležencev pri projektih civilne družbe in postopno zmanjševanje števila srečanj partnerskih mest z razmeroma nizko udeležbo.

Skupno število partnerjev pri posameznem projektu se je prav tako znatno povečalo. Na primer med letoma 2007 in 2013 se je število partnerjev pri projektih civilne družbe in mrežah partnerskih mest podvojilo.

Zdi se, da so prosilci z leti izvajanja programa postajali tudi vedno bolj izkušeni, zato so posredovali vedno bolj kompleksne projekte, pri katerih je sodelovalo več udeležencev.

2.6. Kakovost projektov

V prvem letu izvajanja programa (leto 2007) so bili projekti partnerstva med mesti pogosto srečanja ljudi iz različnih držav, na katerih so obravnavali razne splošne teme, kot so kultura, mladi, izobraževanje, šport, turizem ali iskanje kadrov.

Prek ciljno usmerjenih in strateških ukrepov Komisije in agencije EACEA so se projekti, financirani v okviru ukrepov partnerstva med mesti in mreže mest, postopoma razvijali v večje, bolj strukturirane in ambicioznejše. Ti projekti so bili tudi tesneje povezani s cilji programa in njegovimi letnimi delovnimi programi, vključevali so večje število manjših in

večjih mest ter se posvečali bolj specifičnim vprašanjem, kot so finančna in gospodarska kriza, okoljski problemi ali vključevanje migrantov in mobilnih delavcev v družbo. Za te projekte je bilo bolj verjetno, da bodo imeli večji učinek na državljane.

Prav tako so bile poostrene vsebinske zahteve za projekte spominjanja, projekte državljanov in projekte civilne družbe, saj so morali biti tesneje povezani s cilji programa. Zato je vse večje število velikih organizacij predstavljalo vedno bolj inovativne projekte s poudarjeno evropsko razsežnostjo.

2.7. Strukturna podpora organizacijam

Kot je bilo predvideno v sklepu, s katerim je bil ustanovljen program EZD, se je mehanizem financiranja dotacij za poslovanje v programskem obdobju spremenil. Od leta 2007 do 2009 je bilo številnim raziskovalnim organizacijam javne politike in organizacijam civilne družbe⁴ odobreno prejemanje strukturne podpore, medtem ko so bile v drugi polovici izvajanja programa dotacije za poslovanje dodeljene na podlagi pozivov za zbiranje predlogov. Prehod na konkurenčnejši izbirni postopek je povečal pritisk na prosilce in upravičence, kar je prispevalo k ambicioznejšim delovnim programom z večjimi učinki.

3. DOSEŽKI PROGRAMA „EVROPA ZA DRŽAVLJANE“

3.1. Izzivov polne politične razmere

Pristop dvanajstih novih držav članic med letoma 2004 in 2007 je bil velik izziv za poglobitev evropskega povezovanja. Zlasti je postavil v ospredje potrebo po skupnem razumevanju evropske kulture in vrednot, pa tudi potrebo po spodbujanju vključitve državljanov v evropski projekt kot tudi njihove državljanske udeležbe v Evropi.

Med letoma 2007 in 2013 so se institucije EU spopadale s posledicami gospodarske krize, ki je vplivala na vsakdanja življenja številnih evropskih državljanov. EU se je soočala tudi z vedno večjim volilnim uspehom populističnih gibanj, ki so dvomila o koristih evropskega povezovanja, zato je postalo izjemno pomembno, da EU pokaže svojo dodano vrednost in upošteva najpomembnejše pomisleke svojih državljanov.

3.2. Pomembnost programa EZD

Program EZD je prispeval k ozaveščanju o dejavnostih in dosežkih EU, krepitvi občutka odgovornosti za EU in povečanju medsebojnega razumevanja in strpnosti v težavnih razmerah.

V nasprotju z večino programov financiranja EU, ki so neposredno povezani z določenimi evropskimi politikami, je program EZD zapolnil vrzel z izpolnitvijo splošnega cilja Komisije, da EU približa njenim državljanom, in sicer prek:

- dejavnosti, ki spodbujajo državljansko udeležbo,
- projektov, ki spodbujajo udeležbo državljanov v civilni družbi,

⁴ Strukturna podpora je bila odobrena naslednjim organizacijam: *Council of European Municipalities and Regions, Groupement d'études et de recherche Notre Europe, Institut für Europäische Politik, Platform of European Social NGOs, European Movement, European Council of Refugees and Exiles, Association Jean Monnet, Centre Européen Robert Schuman in Maisons d'Europe.*

- projektov, ki vzbudijo zanimanje za vsa vprašanja, povezana z identiteto in ustrojem EU,
- foruma za civilni dialog ob vključitvi širokega nabora organizacij, ki delujejo v globalnem političnem in družbenem okolju.

Program je služil kot pomembna vstopna priložnost za običajne državljane, ki so želeli razpravljati z EU in z njo sodelovati, ter kot dinamično prizorišče za sodelovanje med organizacijami civilne družbe in lokalnimi oblastmi pri razvoju državljskih dejavnosti (glej primere v Prilogi). Kar zadeva dopolnjevanje z drugimi pobudami EU, se je program z vidika tematike, dejavnosti in ciljnih skupin dovolj razlikoval od drugih, da je dopolnjeval ponudbo.

Poleg tega je imel dodatno vlogo na nacionalni ravni, saj v istem obdobju skorajda ni bilo podobnih pobud, ki bi jih vodile države članice.

3.3. Spodbujanje vrednot

Veliko število projektov v okviru programa EZD je prispevalo k spodbujanju temeljnih vrednot, na katerih temeljijo naše evropske družbe, kot so mir, strpnost, medsebojno razumevanje in solidarnost. Spodbujanje teh vrednot, sodelovanje evropskih državljanov v procesu povezovanja kot tudi pojem evropskega spominjanja so neločljivo povezani z evropskim projektom, saj so to zadeve skupnega pomena, pri katerih lahko združevanje virov prinese dodano vrednost.

Ocena izvajanja programa je pokazala, da je povezovanje Evropejcev iz različnih držav članic z namenom, da bi obravnavali vprašanja skupnega pomena ter o njih razpravljali, zvišalo stopnjo njihove ozaveščenosti o temeljnih vrednotah, njihove dejavne udeležbe v družbi kot tudi njihovega sodelovanja v zadevah, povezanih z Evropsko unijo. Hkrati lahko podporne dejavnosti za spodbujanje medsebojnega razumevanja, raznolikosti, dialoga in spoštovanja drugih pomagajo pri razvoju občutka pripadnosti in evropske identitete, ki temelji na skupnem razumevanju evropskih vrednot, kulture, zgodovine in dediščine. Te pobude lahko spremenijo odnos udeležencev do drugih evropskih državljanov in okrepijo njihovo udeležbo v demokratičnih procesih ter izboljšajo njihovo poznavanje Evropske unije, njenih institucij in postopkov ter vzbudijo zanimanje za njih.

To je bil tudi razlog za izvedbo večine projektov in dejavnosti programa EZD, ki so zajemali vse od enkratnega niza dogodkov v okviru zelo majhnih projektov partnerstva med mesti z razmeroma majhnim številom sodelujočih državljanov in držav do velikih dotacij za poslovanje, ki so nevladnim organizacijam omogočile, da si zastavljajo cilje, osredotočene na državljanstvo, na bolj politični in institucionalni ravni⁵ (glej primere v Prilogi).

3.4. Vpliv na sodelujoče organizacije

Program je pomagal pri razvoju gibanja za partnerstvo med mesti, saj je spodbujal mesta in občine, da svoje programe oblikujejo tako, da bodo bolj povezana s političnimi področji. Mreže partnerskih mest so bile nov ukrep, ki ga je predstavila Komisija kmalu po začetku programa EZD 2007–2013, da bi dopolnjeval običajne projekte partnerstva med mesti z novo vrsto večjih projektov z namenom povečanja njihovega učinka in trajnosti. Mreže so bile že same po sebi inovativen ukrep, sodelujočim mestom pa so dale priložnost, da spletejo trajne vezi, dosežejo oprijemljive rezultate in sodelujejo v postopkih oblikovanja politik. Število

⁵ Ecorys: Vmesna ocena programa „Evropa za državljane“ 2007–2013 (Interim evaluation of the Europe for Citizens Programme 2007-2013), 2011.

prošenj, oddanih za ukrep mreže partnerskih mest, se je med letoma 2007 in 2013 tako povečalo za več kot 50 %.

Program EZD se je na organizacije civilne družbe načrtno usmeril z dotacijami za poslovanje in financiranjem projektov. Tako je dosegel vrsto organizacij, osredotočenih na EU, ki se na številne različne načine zavzemajo za aktivno državljanstvo. S tem je zagotovil, da se je pozornost neprestano namenjala pomembnim področjem ter da so bila v razpravah o politikah EU zastopana tudi neodvisna mnenja. S sodelovanjem v programu so organizacije civilne družbe in njihovi partnerji lahko tudi povečali svoje zmogljivosti in izpopolnili mednarodne izkušnje, se eden od drugega učili in v nekaterih primerih oblikovali trajne mreže.

V času izvajanja programa je bil čedalje večje pozornosti deležen ukrep spominjanja. Pri projektih, povezanih z občutljivo temo holokavsta in genocida, je vključenost Komisije pomembno obogatila razprave s spodbujanjem odprte izmenjave stališč in upoštevanja mnenj drugih.

V obdobju 2007–2013 je v programu „Evropa za državljane“ neposredno sodelovalo približno 7 milijonov udeležencev.

Program je dosegel skoraj 25 000 manjših in večjih evropskih mest, v njegovem okviru pa je 350 mrež mest obravnavalo skupna vprašanja. Aktiviranih je bilo 4 250 organizacij civilne družbe, ki so se posvečale pomislekom državljanov. Več kot 500 organizacij je sodelovalo pri dejavnostih spominjanja, namenjenih državljanom.

3.5. Vpliv na postopek oblikovanja politik

Kar zadeva vpliv na politiko, je program EZD povečal svoj obseg in vključil državljane na lokalni in regionalni ravni. Vendar pa je bilo razmeroma malo verjetno, da bi majhni projekti, namenjeni državljanom na lokalni ravni, vključili potrebno strokovno znanje in prizadevanja za vpliv na politiko. Obsežnejši projekti, kot so mreže partnerskih mest, projekti civilne družbe in podporni ukrepi, so zagotovili možnost vplivanja na politiko ob sočasnem vključevanju državljanov, vendar so imeli težave pri doseganju tistih, ki niso bili že dejavno vključeni.

Projekti bi na politiko morebiti lahko vplivali tudi v primerih, ko so lahko ustvarili povezave s postopkom oblikovanja politik. Projekti civilne družbe in dotacije za poslovanje, namenjeni vplivanju na politične postopke na evropski ravni, so bili pri tem delno uspešni, odvisno od njihovih posebnih mehanizmov, ciljnih skupin in metod. Dejavniki, kot sta vzpostavitev trajnih mrež (na primer Zveze za evropsko leto državljanov) in vključitev posebnih ciljnih skupin (na primer otrok, mladih ali prikrajšanih skupin, kot so ljudje, ki prihajajo iz bolj oddaljenih podeželskih območij), so se izkazali kot ključni.

Poleg tega je program EZD prispeval k oblikovanju politik na ravni EU prek tako imenovanega strukturiranega dialoga⁶, ki je zagotavljal zastopanost neodvisnih mnenj civilne družbe v razpravah EU ter izvedbo raziskav o vprašanjih, povezanih z državljanstvom, predstavljal pa je tudi forum za dialog s Komisijo in drugimi institucijami.

⁶ Strukturirani dialog je zajemal redna srečanja služb Komisije in približno 50 ključnih evropskih organizacij, ki so dejavno sodelovale v programu EZD, da bi razpravljali o vseh vprašanjih v zvezi s programom in njegovim izvajanjem.

Opazen vpliv na politiko so projekti, financirani iz programa EZD, dosegli v evropskem letu prostovoljstva leta 2011 in evropskem letu državljanov leta 2013, saj so prispevali k večji ozaveščenosti o vlogi EU na področju prostovoljstva in državljanstva ter tako ustvarili sinergije z evropsko politično agendo na teh področjih.

4. ZAKLJUČKI

Program „Evropa za državljane“ 2007–2013 je požel veliko zanimanje državljanov, na kar kaže stalno naraščanje števila vlog. Državljanji si želijo prispevati k razpravam in politikam EU, ki vplivajo na njihovo vsakdanje življenje. Evropsko državljanstvo je pomemben element krepitve in varovanja procesa evropskega povezovanja, zato je Evropska komisija uporabila projekt EZD in državljanom dala to priložnost ter jih spodbudila, da sodelujejo pri evropskem projektu. Ta pristop je temeljil na predpostavki, da udeležba državljanov pomaga krepiti njihovo ozaveščenost o vprašanjih, povezanih z EU, in razvijati njihovo medsebojno razumevanje ter poistovetenje z Evropo, zato prispeva k utrditvi dolgoročnega procesa evropskega povezovanja.

Čeprav je dolgoročni učinek težko oceniti, je program EZD učinkovito spodbudil državljansko udeležbo in demokratično delovanje ter dosegel veliko število državljanov, ki drugače ne bi bili vključeni v evropski projekt. Kot edini program EU, ki neposredno naslavlja državljane, je predstavljal edinstven forum za vključitev običajnih državljanov v dejavnosti EU na podlagi pristopa od spodaj navzgor. V zadnjih treh letih izvajanja se je učinek programa bistveno povečal. K temu so prispevali dejavniki, kot so vedno boljša kakovost in vedno večji obseg projektov, vedno tesnejša povezanost projektov z osrednjimi temami državljanstva in državljanske udeležbe kot tudi vključevanje številnih udeležencev, ki so pri dejavnostih programa sodelovali prvič. Program se bo, ob upoštevanju proračunskih zahtev, razvijal še naprej z namenom, da bi se njegov učinek čim bolj povečal ter da bi se financiranje programa strateško usmerilo predvsem v dejavnosti, ki neposredno koristijo državljanom.

V vmesni oceni naslednjega programa „Evropa za državljane“, in sicer za obdobje 2014–2020, ki bo pripravljena decembra 2017, bo preverjeno, v kolikšni meri so bila upoštevana priporočila naknadne ocene.

PRILOGA

PRILOGA 1: PROGRAM „EVROPA ZA DRŽAVLJANE“: PRIMERI DOBRE PRAKSE MED PROJEKTI

PARTNERSTVO MED MESTI IN MREŽE PARTNERSKIH MEST

Prostovoljstvo za Evropo EUR-VOL

V evropskem letu prostovoljstva leta 2011 je mesto Trogir na Hrvaškem sprejelo predstavnike sedmih evropskih partnerskih mest, ki so se udeležili štiridnevnega dogodka o pomembnosti prostovoljstva, namenjenega ozaveščanju javnosti, povečanju udeležbe ter širjenju razumevanja o tem, kako prostovoljske organizacije prispevajo k družbi. Ta konferenca je utrla pot za vzpostavitev novih mrež sodelovanja in skupnih prostovoljskih dejavnosti na področju okolja, umetnosti in učenja jezikov. Ob koncu konference so predstavniki mest podpisali uradni memorandum o sodelovanju.

Listina evropskih podeželskih skupnosti

Evropska listina podeželskih skupnosti od leta 1989 združuje 28 podeželskih skupnosti iz vseh 28 držav članic EU. Ta obsežna mreža se je osredotočila na „kakovost življenja v evropskih skupnostih“ in preučevanje različnih s tem povezanih vidikov, kot so izobraževanje, zaposlovanje, vključevanje invalidov, udeležba v demokraciji na lokalni ravni in vključevanje mladih v življenje v skupnosti. Slogan Listine je „Ljudje srečujejo ljudi“, kar se odraža tudi v načinu organizacije srečanj članov Listine. Veliko srečanje mreže poteka vsako leto, spremljajo pa ga posebna tematska srečanja za določene ciljne skupine. Eden od rezultatov projekta je pregled, kako je v različnih evropskih državah omogočena udeležba v demokraciji na lokalni ravni.

PROJEKTI CIVILNE DRUŽBE

Valovi zakonitosti, valovi državljanstva

Leta 2011 je italijanska fundacija Giovannija in Francesce Falcone skupaj s partnerskimi organizacijami iz štirih drugih držav pripravila dva mednarodna dogodka, namenjena krepitvi vloge organizirane civilne družbe pri preprečevanju kriminala in boja proti njemu. Na mednarodni konferenci v Parizu so udeleženci raziskovali vlogo mladih na navedenem področju. Več kot 2 000 mladih pa je dobilo priložnost, da se podajo na pot od Neaplja do Palerma z „barko zakonitosti“ in nato sodelujejo pri shodih v mestu. Projekt je bil izjemno medijsko odmeven in je prispeval k ozaveščanju javnosti o vlogi civilne družbe pri preprečevanju organiziranega kriminala in boju proti njemu.

PROJEKTI EVROPSKEGA SPOMINJANJA

Vlak spominov

Vlak spominov je projekt obeleževanja spomina na otroke in mlade iz številnih evropskih držav, ki so bili med drugo svetovno vojno deportirani v koncentracijska taborišča in taborišča smrti. Razstava, umeščena v prave železniške vagoni, ki jih je vlekla parna lokomotiva, je prikazovala življenjske zgodbe mladih žrtev iz osmih evropskih držav. Projekt je prav tako poklon zavezniškim silam, ki so se združile proti nacistom in rešile življenja tisočih otrok in mladih. Vlak se je ustavil na več kot 100 železniških postajah in pritegnil več kot 380 000 obiskovalcev. Razstava je v ospredje postavila deportacije in množične poboje otrok in mladih ter na to posebno razsežnost holokavsta opozorila številne evropske državljane.